

УДК 327(44:6)''2017/2019''

К. В. Балабанов
О. С. Рабчевська

АФРИКАНСЬКИЙ ВЕКТОР ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ ФРАНЦІЇ ЗА ПРЕЗИДЕНТСТВА Е. МАКРОНА – СПАДКОЄМНІСТЬ ЧИ НОВАТОРСТВО?

Метою даної статті є огляд африканського вектору зовнішньої політики Франції за президентства Е. Макрона. Під час написання статті був застосований діалектичний підхід та використані наступні методи: аналіз, синтез, порівняння. Основні одержані висновки полягають в наступному: президент Е. Макрон демонструє голлістський підхід до зовнішньої політики Франції, в тому числі щодо африканського континенту, повертаючись до трьох непорушних цінностей – від яких децю дистанціювалися його попередники Н. Саркозі і Ф. Олланд – суверенітет, незалежність, стратегічна автономія. Концептуальні основи африканського вектору зовнішньої політики Е. Макрона викладені у щорічній промові президента перед послами, де проголошені конкретні шляхи та способи реалізації цієї політики, серед яких відновлення партнерських стратегічних відносин з Африкою залишається пріоритетним напрямком.

Ключові слова: зовнішня політика Франції, африканський вектор, промова Е. Макрона, голлістський підхід.

DOI 10.34079/2226-2830-2019-9-26-83-91

На сьогоднішній день Франція відіграє одну з провідних ролей в ЄС, має шостий за об'ємом ВВП у світі, входить до п'ятірки постійних членів РБ ООН, клубу ядерних держав, G-7, G-20. Під час вирішення міжнародних проблем, таких як транскордонний тероризм, міграційна проблема, глобальна зміна клімату, голос Франції лунає все гучніше. Окрім того, президент країни Е. Макрон має політичні амбіції, націлені на укріплення позицій Франції на міжнародній арені, та збільшення обороноздатності держави в умовах швидкої зміни міжнародного контексту.

В сучасних міжнародних відносинах все більшої ваги набуває Африканський континент, як найбільш перспективний з точки зору різноманітних ресурсів, якими він багатий: сировинні, енергетичні, людські. Футурологи кажуть, що саме у боротьбі за Африку зіштовхнуться інтереси світових гравців у цьому сторіччі. Беручи до уваги те, що сьогодні виникають все нові центри сили, націлені отримати частку на «континенті майбутнього», та разом з тим і нові загрози, доцільним буде розглянути основні аспекти африканської політики сформульовані урядом Е. Макрона.

Мета статті розкрити спадкоємність та новаторство концептуальних підходів Е. Макрона до африканського вектору зовнішньої політики Франції.

Африканський напрям традиційно є одним з найважливіших у зовнішній політиці Франції. Наявність торгових преференцій з більшістю франкомовних країн Африки, зацікавленість Франції в африканських енергетичних ресурсах і можливість заручатися підтримкою африканських партнерів при голосуванні в міжнародних і регіональних організаціях також зберігають важливе значення для французького керівництва. На тлі загострення ситуації в цій частині світу, Франція приділяє все більшу увагу питанням

підтримки регіональної стабільності і безпеки, розглядаючи себе в якості регіонального лідера, а Африку в якості засадничого фактору свого лідерства.

Тема африканського напрямку зовнішньої політики Франції знаходить досить глибоке відображення у роботах іноземних науковців таких як Т. Гомар [7], А. Сірада [13], Г. Мартін [8] та ін.. Проте комплексні дослідження українських авторів з цієї проблеми відсутні, що ще більше актуалізує дану роботу. Так, загальні тенденції щодо голлістського підходу Е. Макрона до зовнішньої політики Франції, в тому числі в Африканському регіоні досліджує Н. Коваль [3], стратегічне бачення ролі Франції в умовах трансформації біполярного світу висвітлено в роботах О. Їжак [2].

Важливим та основоположним фактором, що обумовлює актуальність африканського вектору у зовнішній політиці Франції, є наявність спільного історичного минулого. Втративши відповідно до Паризького мирного договору (1763 р.) свої Північноамериканські володіння, французькі колоніальні кампанії активізуються на південному напрямку, в результаті чого здійснюються Вест-Індська та Ост-Індська кампанії (Французька Західна Африка) [8]. Протягом більш ніж століття існувала Друга французька колоніальна імперія, яка мала притаманні їй характерні риси, відмінні, наприклад, від англійського типу колонізації: пряма форма управління, слабкий економічний розвиток колонізованих країн, переважаючий експорт сировини над готовою продукцією [9]. Економічні показники французької економіки зростали прямо пропорційно до її залежності від африканських джерел сировини та робочої сили. Це вимагало від Франції постійного контролю колонізованих територій, що досягалося збільшенням на них кількості французьких громадян, залученням громадського інтересу до африканської тематики. Таке міцне підґрунтя стало запорукою збереження Францією її величчя та ваги у світі, що і лягло в основу формування ідеї третього шляху Франції під час холодної війни.

За цей час Франції вдалося не тільки зберегти, але і розширити свої позиції на континенті. Надавши незалежність багатьом своїм колоніям у 1960 році, вона зберегла унікальну систему взаємовідносин та взаємозалежності з франкомовними державами, що дістала назву «la francophonie» («особливі відносини») [12]. Хоча формально у ново проголошених країнах формувалася новий, де факто незалежний уряд, насправді Франція, передаючи владу новим лідерам колишніх колоній, створювала певний франкофільський прошарок серед владних еліт та інтелігенції молодих держав, беручи активну участь у підготовці майбутніх лідерів, надаючи їм змогу отримати освіту у вищих навчальних закладах Франції.

Беручи до уваги історичні події, викладені вище, природньо, що в епоху холодної війни франкомовна Африка сприймалася як частина французької сфери впливу, вона розглядалася як складова природного французького заповідника, заборонена зона для інших іноземних держав [14], будь то друзі (наприклад, США) або вороги (наприклад, колишній Радянський Союз). Система білатеральних договорів із 14 колишніми колоніями забезпечила Франції збереження необхідного політичного впливу для захисту своїх економічних інтересів на Чорному континенті, що дозволяло їй займати особливу позицію на світовій арені під час протистояння двох блоків.

Така політика була запроваджена першим президентом П'ятої республіки Ш. Де Голлем. В її основі він вбачав так звану «ідею величчя» - зміцнення авторитету Франції у світі, становлення її як самостійного актора міжнародних відносин. Націлена на підтримку особливого статусу Франції, вона передбачала їй роль мосту між США і НАТО,

з одного боку, і СРСР і Варшавським договором, з іншого, та вдало вписувалася в розстановку військово-політичних сил того часу [1].

Після розпаду колоніальної системи колишня метрополія мотивувала свою зацікавленість справами колишніх колоній різними факторами: по-перше наданням гуманітарної, соціальної підтримки африканським країнам, які досі не мали досвіду державності; по-друге, тіснішим розвитком економічних зв'язків, особливо енергетичної складової, які сформувалися ще за колоніальних часів; по-третє, допомогою в урегулюванні політичних конфліктів і осередків нестабільності, сприянням демократичним перетворенням [8].

У якості міцного базису для розширення впливу та укріплення своїх позицій на Африканському континенті Франція бачила культурну складову, ядром якої була Франкофонія. На початку свого існування цей рух займався лише культурними та лінгвістичними питаннями. З середини 1970-х рр. у межах Франкофонії починає формуватися економічне співробітництво, а у 1997 р. на сьомому саміті була проведена організаційна реформа і рух перетворився у політичну організацію, яка у 1998 р. отримує нову назву «Міжнародна організація Франкофонії» (МОФ). На сьогоднішній день Організація впливає практично на всі сфери життя країн-учасниць [13]. Велике значення МОФ надає розвитку відносин з міжнародними і регіональними організаціями, активно співпрацює з ООН, ЄС, АС, ЛАД та ін.; сприяє солідарності та толерантності до різних мовних груп населення, вирішуючи одну з основних своїх задач – розповсюдження і модернізацію французької мови.

Наступним фактором актуалізації африканського вектору зовнішньої політики Франції є економічний. Африканські країни завжди розглядалися Францією у якості важливого джерела корисних копалин, сировини, ринків збуту та людських ресурсів, що становить третій фактор формування африканського вектору в зовнішній політиці Франції.

Економічне зростання в країнах Африки за останні 10 років щорічно перевищує 5%, та процеси глобалізації впливають на зростання економічних зв'язків між континентом і виникаючими центрами сили, такими як Бразилія, Індія і Китай. Франція має стратегічні інтереси в африканській нафті, корисних копалинах, інфраструктурних проектах, телекомунікаціях, комунальних послугах, банківській справі і страхуванні. Але її ринкова частка в регіоні все частіше підривається конкуренцією з боку Китаю, Німеччини, Індії та інших країн. Наприклад, китайські інвестиції в Африку в 2016 році досягли 37,4 мільярда євро проти 7 мільярдів Франції. Навіть Німеччина обігнала Францію за обсягами експорту в Африку, який склав 8,3 млрд євро [7].

Незважаючи на це, Франція успішно відстоює тут значні комерційні інтереси. Це помітно у домінуванні французьких банків у франкомовній Африці, що контролюють понад 70% банківських активів цих країн [7]. Французькі компанії користуються різними видами переваг: політичною підтримкою, яка доповнюється подібністю комерційного права, мови, культури і тривалою присутністю компаній Франції на африканських ринках. Проте, якщо з 90-х років ХХ ст., завдяки слабкій конкуренції, французьким компаніям вдавалося отримувати дуже високі прибутки, то останніми роками економічне лідерство Франції в африканському регіоні не є безперечним. Стратегічні протиріччя на континенті між новими і старими світовими центрами економічної сили посилюються і все більше впливають на стабільність регіону та міжнародну безпеку.

Незважаючи на помітну активізацію економічної експансії конкурентів Франції на Африканському континенті, Франція зберігає свою присутність в стратегічно важливих

для неї галузях африканської економіки – енергетиці, інфраструктурі, гуманітарній сфері. За час президентства Н. Саркозі (2007 - 2012) французьким компаніям вдавалося міцно втримувати позиції лідерства в галузі товарів (послуг), та створенні робочих місць [8]. Ф. Олланд в свою чергу активізував енергетичну та фінансову складову африканського напрямку зовнішньої політики Франції. Щодо економічної складової африканської політики президента Е. Макрона, вона набуває всеохоплюючого формату, що виражається у намірах створення і реалізації спільних стратегій Франції з одного боку та країнами Африки, або їх союзами з іншого.

Під час формування африканського вектору зовнішньої політики Франції, окреме місце займає військовий фактор. Зокрема, у якості досягнення своїх цілей політичний уряд Франції завжди розглядав активне залучення національних збройних сил у воєнних операціях поза територією країни. Адже, згідно з угодами, укладеними ще у 1960-ті рр., Франція мала право на воєнне втручання у такі африканські країни, як Сенегал, ЦАР, Кот-д'Івуар, Габон, Камерун з метою збереження чи встановлення внутрішньополітичної стабільності й забезпечення безпеки європейського населення. В період з 1960 по 2005 рр. Франція використала це право 46 разів [13].

З 2014 року в рамках антитерористичної операції «Бархан» в Малі, Чаді, Нігері, Кот-д'Івуарі та Буркіна-Фасо діє угруповання французьких військ чисельністю близько 3000 чоловік. У Центральноафриканській Республіці (ЦАР) знаходяться 350 миротворців з Франції [10].

Балотуючись на посаду президента Франції, кандидати неодмінно мають своє бачення зовнішньої політики, яке зазвичай викладається у програмних документах, де незмінно знаходить своє відображення африканський напрямок зовнішньої політики Франції. Новообраний президент викладає основні вектори зовнішньої політики в Білій книзі [14], зазначаючи стратегічну концепцію, пріоритетні статті бюджету, та основні загрози національній безпеці Франції.

З урахуванням трансформації світового процесу, зміни конфігурації провідних гравців на світовій арені, появи нових загроз та викликів перед Францією, президенти П'ятої Республіки вносять свої корективи під час розробки головного стратегічного документу країни, залишаючи основоположні напрямки незмінними. До таких стратегічних напрямків відносимо африканський вектор зовнішньої політики Франції.

З огляду на притаманну французькій зовнішній політиці певну спадковість у стратегічних напрямках, в роботі визначаються наявність чи відсутність спадковості у зовнішньополітичних підходах діючого президента Франції до африканського напрямку.

Характерною рисою зовнішньої політики Франції за часів президентства Н. Саркозі було поєднання концепцій голлізму й атлантизму. Незважаючи на проатлантичний курс майбутнього президента, концепція голлізму, яка передбачала незалежний політичний курс, велич та винятковість Франції, наявність ядерної зброї, залишалася провідною. Встановлення рівноправних відносин з Африкою, де «Франція не гратиме більше роль жандарма», було однією з центральних передвиборчих обіцянок Н. Саркозі під час виборчої кампанії 2007 року [7]. Однак засади атлантизму все ж взяли гору в Африці, французьке керівництво приймає рішення повернутися до політичної складової сил НАТО та вдається до військового втручання в африканських країнах: Чад, Джибуті, Кот-д'Івуар та в Лівії.

Щодо пріоритетів зовнішньої політики колишнього президента Ф. Олланда, у своїй передвиборчій програмі він зазначав важливість зміцнення позицій Франції на світовій

арені і необхідність виведення військ з Афганістану. Прийшовши до влади в складний період соціально-економічної нестабільності у Франції, яка стала наслідком світової економічної кризи, Ф. Олланд не приділяв належної уваги зовнішній політиці, вибудовуванню стратегічних союзів з урахуванням трансформації міжнародних відносин, обравши для себе роль «звичайного президента». По відношенню до Африки Ф. Олланд пообіцяв покінчити зі старими «інтервенціоністськими» звичками Франції, наголошуючи на тому, що його зовнішня політика символізує новий світанок у французо-африканських відносинах і, що не дивно, Магриб повинен залишатися наріжним каменем французької зовнішньої політики щодо Африки. «Часи того, що називали «Франсафрік», пройшли», - заявив він [9]. Але кризи в Малі і ЦАР змусили його радикально змінити свої наміри.

Зайнявши президентське крісло внаслідок перемоги на виборах на фоні зростаючого популізму та збільшення ролі правих, кандидат від прогресистської партії «Вперед, Республіка» Е. Макрон мав, досить новаторський підхід до зовнішньої політики Франції. Він вважав, що Франція як індивідуальна держава, не зможе багато досягти на міжнародній арені може бути важливим міжнародним гравцем тільки в рамках дуже сильного ЄС. І для того, щоб так було, ще з вересня 2017 р., він є прихильником масштабної реформи ЄС. Для того, щоб стати потужним зовнішньополітичним гравцем і краще відповідати очікуванням своїх громадян, ЄС повинен глибоко реформуватися, починаючи від інституційних змін. Ідея Е. Макрона - це Європа багатьох швидкостей [3], яка передбачає існування ядра держав, які хочуть найбільше інтегруватися між собою, а інші держави можуть брати участь в тих політиках, які їм підходять.

В той же час, президент Е. Макрон вважає африканський напрямок стратегічним для Франції, адже доля Франції «абсолютно невід'ємна від долі Африки», вона «ключовий союзник у тому, щоб Європа продовжила відігравати свою роль у справах світу» [2].

Ще з передвиборних обіцянок було відомо, що африканська політика Е. Макрона буде заснована на трьох китах: це широке бачення відносин між африканськими країнами; глибше партнерство між Африкою, Європою і Середземномор'ям; залучення бізнесу, НУО, громадянського суспільства та визначення особливого місця діаспор [3]. Але через сконцентрованість на внутрішніх соціально-економічних проблемах, перші два роки президентства новообраний голова держави не приділяв того обсягу уваги, який було анонсовано, відносинам із південним сусідом. Він компенсував це у щорічній (третій для нього) промові перед послами від 27 серпня 2019 р. [5], присвятивши африканському та середземноморському напрямку зовнішньої політики майже 2/3 своєї промови.

Міцні позиції Франції у світі він напряму пов'язує з подоланням криз в Африці, переусвідомленням франко-африканських зв'язків, починаючи, навіть, з таких нюансів, як артикуляція назви цих відносин: відносини Африки та Франції на заміну франко-африканським відносинам.

Промову Е. Макрона перед послами можна вважати прикладом стратегічного бачення країни. Послідовно викладені поточний стан справ, ймовірний результат, якщо все залишиться так, як є, стратегічна мета Франції, шляхи та способи її досягнення.

Французький президент констатував крах світобудови, обумовлений геополітичною та стратегічною реконфігурацією світу. Кількість збройних конфліктів зростає, провідні країни дедалі більше керуються власними цілями на шкоду колективним, ринкова економіка перестала бути справедливою через «фінансизацію» - гіпертрофовану роль

фінансових накопичень, «технологічна революція веде не тільки до економічного, а й до антропологічного дисбалансу», погіршення екології та зміна клімату [2].

На цьому тлі, зазначає Е. Макрон, головну роль можуть грати лише країни з «культурною і цивілізаційною життєвою силою», серед яких він називає Росію, Індію, Угорщину, а особливо – США і Китай [5]. Не бажаючи залишатися осторонь нової багатополюсної системи міжнародних відносин, Франція повинна змінити стратегію аби брати участь у формуванні нового світоустрою в якості провідного гравця. Ця стратегія має дух сміливості, ризикованості та, властиві Франції, дух опору та ідеї гуманізму.

Франція має намір максимально реалізовувати власні можливості, не ставлячи інтереси союзників і друзів вище за власні: «Ми не та держава, яка неодмінно вважає ворогів наших союзників нашими ворогами і забороняє собі говорити з ними. Я вважаю, що в цьому сила Франції. У нас має бути наша власна стратегія, бо ця стратегія стоїть на службі наших інтересів і нашої ефективності у світовому співтоваристві» [6].

У побудові власної незалежної стратегії країни французький президент відводить чине найважливіше місце переосмисленню та відновленню зв'язків з Африкою. «Ми повинні знову використовувати цей зв'язок у новий збалансований спосіб без колоніалізму чи анти колоніалізму».

Цей підхід має на увазі необхідність модернізувати відносини Франції з Африкою, акцентувавши увагу на бізнес-зв'язках, освіті та спорті, а не на наданні допомоги і дотацій з боку французького уряду. Президент закликав більше не будувати відносини з Африкою на асиметричному підході, а «створювати та реалізовувати спільні стратегії з Африкою для Африки» [11]. У якості прикладу такого співробітництва він навів спільний проект Франції, Африканського Банку Розвитку та Всесвітнього Банку, який було розпочато кілька місяців тому в Буркіна-Фасо. Проект «Могутність Пустелі» в регіоні Сахель («Desert to power mission Sahel») покликаний використовувати сонячну енергію регіону Сахель для підвищення доступності електроенергії в африканських країнах та має на меті наблизити перехід до альтернативних джерел енергії по всьому світу.

Таким чином, африканський вектор зовнішньої політики Франції не втрачає своєї важливості і сьогодні, хоча зазнає певної трансформації. Цей напрямок зовнішньої політики обумовлений історичною спадщиною, сформований під впливом економічного, соціо-культурного та геополітичного факторів.

У цьому контексті слід виокремити стратегічні пріоритети французьких лідерів в Африканському регіоні. Н. Саркозі позиціонував себе як явного прагматика відкривши зовнішню політику для широких громадських дискусій і де-факто зробивши її частиною своєї внутрішньополітичної боротьби. Його підхід до відносин з Африкою було визначено як розрив з минулим, хоча з політикою «франсафрік» так і не було покінчено. Ф. Олланд у своїй зовнішньополітичній діяльності зовсім не претендував на «великий задум», а розраховував на конкретні дипломатичні успіхи.

Е. Макрон демонструє енергійність та продуктивність дипломатії П'ятої Республіки, яка була притаманна їй ще з часів першого президента Ш. де Голля. Тільки за один рік, починаючи з інавгурації (14 травня 2017 року) він здійснив рекордну кількість подорожей закордон – 43, включаючи 26 всередині ЄС [7]. Показово, що другим після візиту до Німеччини став візит президента Франції до Малі, де наразі базуються французькі військові, а згодом і його «африканське турне», яке стало поштовхом для багатьох ініціатив, в тому числі кліматичних і економічних.

Серед стратегічних пріоритетів зовнішньої політики Е. Макрона особливе місце займають незалежність та автономність Французької Республіки у прийнятті рішень; збільшення ролі Франції, як міжнародного актора у вирішенні глобальних проблем; посилення безпекової складової Європейського Союзу. Такі амбітні цілі Е. Макрона нашоувхують експертів з міжнародних відносин на близькість його дипломатичного стилю до голлістського.

Сам президент Франції чітко розділяє голлізм та атлантизм, віддаючи перевагу першому, та відносить себе скоріше до послідовників голлістсько-міттеранської традиції. Говорячи про підходи до зовнішньої політики Франції в Африці своїх попередників, він зазначив, що «Франція була права, коли не брала участі у війні в Іраку, вона, однак не мала права вести війну в Лівії в такий спосіб» [5].

На відміну від своїх попередників-неоконсерваторів, Е. Макрон – енергійний, прогресивний, ініціативний лідер, який бачить потенціал відродження «величч» Франції. Однак, не такої, яка була притаманна голлістсько-міттеранівській традиції. Велика мета Франції полягає у врівноваженні нового багатополюсного світоустрою, і роль Африки в цьому процесі важко переоцінити.

Список використаної літератури

1. Голль Ш. де. На острие шпаги / Ш. де Голль. – Москва : Европа, 2006. – 221 с. ; Goll Sh. de. Na ostrie shpagi / Sh. de Goll. – Moskva : Yevropa, 2006. – 221 s.
2. Їжак О. Доктрина Макрона [Електронний ресурс] / О. Їжак // Дзеркало тижня. - 2019. - № 33(7-13 вересня). – Режим доступу : https://dt.ua/international/doktrina-makrona-322843_.html?fbclid=IwAR3xeeD3gVGc7cC8K4o8TvSQ3x-pGn4KToPdSXVQFtFQcneOJBg_VOD_hx0 ; Yizhak O. Doktryna Makrona [Elektronnyi resurs] / O. Yizhak // Dzerkalo tyzhnia. - 2019. - № 33(7-13 veresnia). – Rezhym dostupu : https://dt.ua/international/doktrina-makrona-322843_.html?fbclid=IwAR3xeeD3gVGc7cC8K4o8TvSQ3x-pGn4KToPdSXVQFtFQcneOJBg_VOD_hx0
3. Коваль Н. Макрон завжди проводить підкреслені прямі паралелі між собою і генералом де Голлем [Електронний ресурс] / Н. Коваль, бес. вела Г. Остаповець // Ділова столиця. – 2018. – 25 червня. - Режим доступу : <http://www.dsnews.ua/frantsiya/nadiya-koval-u-frantsiyi-antipatiya-do-trampa---vidsotkovo-19062018220000> ; Koval N. Makron zavzhdy provodyt pidkresleni priami paraleli mizh soboiu i heneralom de Hollem [Elektronnyi resurs] / N. Koval, bes. vela H. Ostapovets // Dilova stolytsia. – 2018. – 25 chervnia. - Rezhym dostupu : <http://www.dsnews.ua/frantsiya/nadiya-koval-u-frantsiyi-antipatiya-do-trampa---vidsotkovo-19062018220000>
4. Чихачев А. Ю. Внешняя политика современной Франции: особенности дипломатического стиля президента Э. Макрона / А. Ю. Чихачев // Вестник Поволжского института управления. - 2018. - Т. 18, № 3. С. 46 - 52. – Режим доступа : <https://cyberleninka.ru/article/n/vneshnyaya-politika-sovremennoy-frantsii-osobennosti-diplomaticheskogo-stilya-prezidenta-e-makrona> ; Chikhachev A. Yu. Vneshnyaya politika sovremennoy Frantsii: osobennosti diplomaticheskogo stilya prezidenta E. Makrona / A. Yu. Chikhachev // Vestnik Povolzhskogo instituta upravleniya. - 2018. - Т. 18, № 3. С. 46 - 52. – Rezhim dostupa : <https://cyberleninka.ru/article/n/vneshnyaya-politika-sovremennoy-frantsii-osobennosti-diplomaticheskogo-stilya-prezidenta-e-makrona>
5. Ambassadors' conference – Speech by M. Emmanuel Macron, President of the Republic [Electronic resource] // Francija Latvijā. - 2019. – August 27. - Mode of access : URL:

https://lv.ambafrance.org/Ambassadors-conference-Speech-by-M-Emmanuel-Macron-President-of-the-Republic?fbclid=IwAR3xeeD3gVGc7cC8K4o8TvSQ3x-pGn4KToPdSXVQFtFQcneOJBg_VOD_hx0

6. Champion M. On Brexit, Macron Channels de Gaulle [Electronic resource] / M. Champion, G. Viscusi // Bloomberg. - 2019. - March 23. - Mode of access : <https://www.bloomberg.com/news/articles/2019-03-23/on-brexit-macron-channels-de-gaulle?fbclid=IwAR3FkTqYcJ1Qu0vSck5aL4kSwI18E2go2apaN4oJgE7WUw8UQbpiK87WLR0>

7. Gomart T. Diplomatie : les limites de la méthode Macron sur la scène mondiale [Electronic resource] / T. Gomart, M. Sémo // L'Institut français des relations internationales. - 2018. - 21 Mai. - Mode of access : <https://www.ifri.org/fr/espace-media/lifri-medias/diplomatie-limites-de-methode-macron-scene-mondiale>

8. Martin G. France's African Policy In Transition: Disengagement And Redeployment [Electronic resource] / G. Martin. - Mode of access : <http://www.afirst.illinois.edu/news/archive/seminar/documents/sem-martin-2000.pdf>

9. Melly P. A New Way to Engage? French Policy in Africa from Sarkozy to Hollande [Electronic resource] / P. Melly, V. Darracq // Chatham House. - 2013. - № 1. - Mode of access : https://www.chathamhouse.org/sites/files/chathamhouse/public/Research/Africa/0513pp_franceafrica.pdf

10. Niba W. Focus on Africa: Still waiting for Macron's «new relationship» with Africa [Electronic resource] / W. Niba // RFI. 2019. May 7. - Mode of access : <http://en.rfi.fr/africa/20190507-focus-africa-awaiting-macron-new-relationship-two-years-into-presidency>

11. President Macron's speech at Ouagadougou University in Burkina Faso [Electronic resource] // Trace. - 2017. - 04 December. - Mode of access : <https://trace.tv/culture/read-president-macron-ouagadougou-university-burkina-faso/>

12. Revue stratégique de défense et de sécurité nationale [Electronic resource] // Direction générale des relations internationales et de la stratégie (DGRIS). - Mode of access : <https://www.defense.gouv.fr/english/dgris/dgris/evenements-archives/revue-strategique-de-defense-et-de-securite-nationale-2017>

13. Siradağ A. Understanding French Foreign and Security Policy towards Africa: Pragmatism or Altruism [Electronic resource] / A. Siradağ // Afro Eurasian Studies Journal. - 2014. - Vol 3, Issue 1. - P. 100-122. - Mode of access : http://www.afroeurasianstudies.net/dosyalar/site_resim/veri/7429761.pdf

14. White Paper on defence and national security 2013 [Electronic resource] // Ministry of Armed Forces. - Mode of access : <https://www.defense.gouv.fr/english/dgris/defence-policy/white-paper-2013/white-paper-2013>

Стаття надійшла до редакції 01.10.2019 р.

K. Balabanov

O. Rabchevska

AFRICAN VECTOR OF FRENCH FOREIGN POLICY DURING THE PRESIDENCY OF PRESIDENT EMMANUEL MACRON - INHERITANCE OR INNOVATION?

The article provides an overview of the African vector of French foreign policy during the presidency of President Emmanuel Macron. African direction has traditionally been important

to the French foreign policy. Most of the countries of West Africa are former French colonies. These countries are still closely connected to the erstwhile metropolis politically, economically and culturally, though had received formal independence long ago.

The historical retrospective traces the factors that had determined the formation of the African vector, as one of the highest priority areas in the foreign policy strategy of all the presidents of the Fifth Republic. The following are: adjacent economic cooperation since the African countries have always been considered by France as an important source of minerals, raw materials, markets and human resources. France was one of the first European countries to «discover» Africa, which became its main supplier of raw materials, cheap labor and a market for French goods. The French type of colonization was characterized by a special type of relationship between the metropolis and the colonies, which was called «franzafrica». The aforementioned meant close interconnection and interdependence in economic, political, cultural and mundane life.

The following article identifies the key features of President Macron's conceptual approaches in French foreign policy in the African region subsequently. To analyze the evolution of this vector of French foreign policy, the authors impart a comparative description of the foreign policy concepts of N. Sarkozy and F. Hollande. Under the presidency of N. Sarkozy, the policy of intervention to affairs on the African continent had intensified, but his proactive policy did not contribute to the resolution of multiple conflicts and crisis that became the legacy of the next president. F. Hollande, as the representative of the socialist party, who was focused on solving a wide range of internal problems, from reducing unemployment to combating terrorism. E. Macron demonstrates a Gaullist approach to the vision of the role of France in the world. This approach gives African vector a crucial place, since the greatness of France is built on close relations with Africa and strong Europe. E. Macron considers France as a leader in his concept of foreign policy, which should become a balancer in the new multi-polar world.

Key words: French foreign policy, African vector, speech by E. Macron, Gaullisme.

УДК 327(73):323.28-043.865]:343.301(477+73)](045)

М. С. Гринчук

БОРОТЬБА З ТЕРОРИЗМОМ ЯК ТЕНДЕНЦІЯ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ США

У статті розглянуті основні аспекти зовнішньої політики Сполучених Штатів Америки у боротьбі з тероризмом. Було проаналізовано та систематизовано основні зміни, що докорінно трансформували вектор американської політики після терористичних актів 11 вересня 2001 року. Також, була проаналізована національна та міжнародна законодавча та правова база в сфері протистояння тероризму, розглянуті основоположні документи цієї сфери – національна кіберстратегія США, національна стратегія США по боротьбі з тероризмом, та інші. Було ретельно вивчено діяльність Бюро по протидії тероризму та насильницькому екстремізму та розглянуто щорічні Державні звіти стосовно тероризму. Було досягнуто висновку, що боротьба з тероризмом наразі є тенденцією зовнішньої політики США та її ключовим аспектом.